

**SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR**

---

**CELE ȘAPTE CUVÂNTĂRI ENCOMIASTICE  
ÎN CINSTEA APOSTOLULUI PAVEL**

Colecția „Patristica” este coordonată de  
Dragoș Dâscă și Pr. Cezar Țăbărnă

Referent științific:  
Prof. univ. dr. Ștefan Munteanu,  
Institutul de Teologie Ortodoxă „Saint Serge”, Paris

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**IOAN GURĂ DE AUR, sfânt**

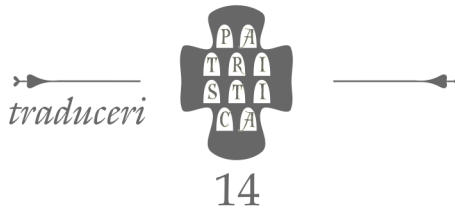
**Cele șapte cuvântări encomiastice în cinstea Apostolului  
Pavel / Sfântul Ioan Gură de Aur; stud. introd., trad. și note de  
Alexandru Prelipcean. - Iași: Doxologia, 2016**

Conține bibliografie. - Index

ISBN 978-606-666-580-3

I. Prelipcean, Alexandru (pref.) (trad.) (note)

252



**SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR**

---

**CELE ȘAPTE CUVÂNTĂRI ENCOMIASTICE  
ÎN CINSTEA APOSTOLULUI PAVEL**

Traducere din limba greacă veche, studiu introductiv și note

ALEXANDRU PRELIPCEAN

Carte tipărită cu binecuvântarea  
Înaltpreasfințitului  
**TEOFAN**  
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura DOXOLOGIA  
Iași, 2016



# CUPRINS

Prolog .....	7
Lista de abrevieri .....	9

## 1

### ***De laudibus sancti Pauli apostoli (CPG 4344, BHG<sup>a</sup>, 1460k-s):*** **istoria și teologia unui text hrisostomian**

Considerații generale și stadiul cercetărilor .....	13
Sfântul Ioan Gură de Aur: omul și teologul .....	19
<i>De laudibus sancti Pauli apostoli (CPG 4344, BHG<sup>a</sup>, 1460k-s):</i> istoria unui text hrisostomian .....	31
1. Locul scrierii .....	31
2. Celebrarea Apostolului Pavel în Antiohia și adresații .....	38
3. Timpul rostirii .....	39
4. Transmiterea manuscrisă .....	41
Edițiile critice și traduceri moderne .....	44
1. Edițiile textului hrisostomian .....	44
1.1. Ediții latine .....	44
1.2. Ediții grecești .....	46
2. Traducerile moderne .....	50
2.1. Traduceri occidentale .....	50
2.1.1. Traduceri în limba franceză .....	50
2.1.2. Traduceri în limba engleză .....	53
2.1.3. Traduceri în limba germană .....	55

2.1.4. Traduceri în alte limbi .....	56
2.2. Traduceri orientale .....	56
2.2.1. Traduceri elene .....	56
2.2.2. Traduceri românești .....	60
Chipul Apostolului Pavel în cele șapte cuvântări encomiastice .....	64
Rezumatul celor șapte cuvântări encomiastice .....	81
Concluzii finale .....	86

## 2

### **Cele șapte cuvântări encomiastice ale Sfântului Ioan Gură de Aur în cinstea Apostolului Pavel**

Prima cuvântare .....	91
A doua cuvântare .....	102
A treia cuvântare .....	110
A patra cuvântare .....	118
A cincea cuvântare .....	136
A șasea cuvântare .....	148
A șaptea cuvântare .....	158
 Bibliografie .....	 169
Indice de referințe scripturistice .....	179

**P**rezentul volum din colecția *Patristica* este rezultatul unei lungi perioade de înțelegere a stilului hrisostomian și ulterior de (re)gândire a unui dosar patristic dedicat relației dintre autorul antiohian și Sfântul Apostol Pavel.

Dincolo de efortul personal în elaborarea întregului volum, multe dintre dificultățile apărute pe parcursul redactării sale au fost depășite prin intervențiile diferitelor persoane specializate în domeniu sau prin oferirea unor burse de documentare de către Fundații celebre din străinătate. Numele lor este mult prea mare, iar riscul de a omite – desigur, în mod involuntar, pe cineva – pândește „la tot pasul”. Se știu cu toții și credem că sunt conștienți de realitatea că eforturile lor de a ne „alimenta” cu idei, păreri și critici au dus la îmbunătățirea substanțială a acestei umile traduceri. Totuși, nu le-am putea omite aici pe dna Margret Kutschke de la *Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung*, care ne-a facilitat un stagiul de documentare la Ludwig Maximilians Universität din München, precum și pe dna Liz Evershed, bibliotecară la London Library, care ne-a ușurat munca de documentare științifică în decursul „exilului” nostru londonez.

Volumul de față este structurat pe trei segmente: un studiu introductiv, traducerea în sine a textului și o bibliografie selectivă despre subiectul în cauză. Studiul introductiv, de tip sinteză, încearcă să ofere cititorului, pe de o parte, cât mai multe informații cu privire la viața și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur, iar pe de altă parte, să analizeze din punct de

vedere filologic și teologic istoria celor șapte omilii (cuvântări) encomiastice ale arhiepiscopului constantinopolitan. Tot aici, am fost preocupați să identificăm și să prezentăm în manieră diacronică edițiile critice, precum și traducerile contemporane ale operei hrisostomiene *De laudibus sancti Pauli apostoli*.

Traducerea în sine a celor șapte omilii encomiastice, ce urmează textul din colecția grecească *Părinții greci ai Bisericii* (Ἑλληνας Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας), a fost adnotată cu referințe biblice, precum și cu scurte erminii de natură istorică. Am fost preocupați în mod constant să nu îngreunăm textul tradus cu note excesive (așa cum poate se petrece în studiul introductiv), tocmai pentru a-i oferi cititorului o lectură plăcută. Uneori, pentru a evita formulele din aria medicală sau greu „digerabile” pentru cititor (*de exemplu*: avorton), am apelat la echivalentele populare sau la variantele propuse de traducerile contemporane.

Ultima parte a volumului, și anume bibliografia selectivă, oferă o imagine cât mai amplă asupra edițiilor critice și traducerilor contemporane, alături de titlurile contemporane (străine și românești), care-i pot facilita celui interesat de această temă emiterea unei judecăți de valoare.

Alexandru Prelipcean

Iași, 9 martie 2016

La pomenirea celor 40 de mucenici din Sevastia Armeniei



## Lista de abrevieri

### Colecții patristice, reviste, edituri:

- AnBoll* *Analecta Bollandiana*, Bruxelles, 1, 1882-
- BHG* F. HALKIN (ed.), *Bibliotheca hagiografica graeca*, troisième édition, col. „Subsidia hagiographica”, 8a, Bruxelles, 1957
- BHG<sup>a</sup>* F. HALKIN (ed.), *Auctarium bibliotheca hagiografica graecae*, col. „Subsidia hagiographica”, 47, Bruxelles, 1969 – *BHG<sup>a</sup>* reuocat lectore ad numerum iam pridem in *BHG* receptum
- BLE* *Bulletin de littérature ecclésiastique*, Toulouse, NS, 10, 1899; 3 Ser. 1, 1899-10, 1908 [11=], 4. Ser. 1, 1909 [20=]10, 1919, 21, 1920-
- BORom* *Biserica Ortodoxă Română*, București, 1, 1874-
- BSTR* *Bibliotheca Sacra and Theological Review*, Andover, Mass. [NS], 1, 1844-7, 1885
- ChH* *Church History*, American Society of Church History, Chicago, III [etc.] 1, 1932-
- CP* *Classical Philology*, Chicago, III [etc.] 1, 1906-
- CPG* Mavritii GEERARD (ed.), *Clavis Patrum Graecorum. II. Ab Athanasio ad Chrysostomum*, col. „Corpus Christianorum”, Brepols-Turnhout, 1974
- CPG, Supplementum* M. GEERARD/J. NORET (ed.), *Clavis Patrum Graecorum. Supplementum*, col. „Corpus Christianorum”, Brepols-Turnhout, 1998
- CPL* Eligius DEKKERS (ed.), *Clavis Patrum Latinorum*, col. „Corpus Christianorum. Series Latina”, Brepols, Editores Pontificii, 1995

- EIBMBOR *Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București*
- EETHS(A) *Επιστημονική Επετηρίς της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Atena, 1, 1902; 3-18, 1921-22, 2 per. 1, 1935, 36-*
- EΠE *Ἑλληνας Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, Tesalonic*
- JAAR *Journal of the American Academy of Religion, Boston, Mass. [etc.] 35, 1967-*
- Kl *Κληρονομία, Tesalonic, 1, 1969-*
- MitrOlt *Mitropolia Olteniei, Craiova, 1, 1950-*
- OCP *Orientalia Christiana Periodica, Roma, 1, 1935-*
- PG *J.P. MIGNE (ed.), Patrologia cursus completus. Series graeca, Paris, 1844-1855/1857-1866*
- RBPH *Revue belge de philologie et d'histoire, Bruxelles, 1, 1922-*
- REAug *Revue des Études Augustiniennes, Paris, 1, 1955-*
- REG *Revue de Études Grecques, Paris, I/1, 1888-*
- RevSR *Revue des Sciences Religieuses, Strasbourg [etc.], 1, 1921-20. 3/4, 1940, 21, 1947-*
- RHR *Revue de l'histoire des religions, Paris, I/1, 1880-98/196, 1979; 197, 1980-*
- RT *Revista Teologica, Sibiu, 1, 1907-*
- SCh *Sources Chrétienne, Paris, 1941-*
- StC *Studia Catholica, Nijmegen [etc.] 83 (= NR), 1924, 25-116, - NR 35, 1960-*
- StTeol *Studii Teologice, București, 1. 1929-30-8, 1940; 2. 1949-2004; 3. 2005-*
- Tr *Traditio, Studies in ancient and medieval history, thought and religion, New York [etc.] 1, 1943-*
- VigChr *Vigiliae Christianae, Amsterdam, 1, 1947-*
- ZPrTh *Zeitschrift für praktische Theologie, Tübingen, 1, 1879-22, 1900*

1

*DE LAUDIBUS SANCTI PAULI APOSTOLI*  
(CPG 4344, BHG<sup>a</sup>, 1460K-S)

---

ISTORIA ȘI TEOLOGIA  
UNUI TEXT HRISOSTOMIAN



## Considerații generale și stadiul cercetărilor

---

[*Omnes equidem amo sancios, maxime vero beatum Paulum,  
vas electionis, tubam caelestem, Christi pronubum*<sup>1</sup>

---

Îi iubesc pe toți sfinții, dar cel mai mult îl iubesc pe fericitul Pavel,  
vas ales, trâmbiță cerească, prietenul mirelui Hristos]

**A** scrie un studiu introductiv despre Sfântul Ioan Gură de Aur și despre modul în care-l analizează pe „Apostolul neamurilor” în cadrul celor șapte omilii sau cuvântări encomiastice este un lucru dificil și descurajant pentru un începător în studiul patristic. Dificultatea acestui demers reiese, mai cu seamă, din cauza numeroaselor fațete interpretative ale vieții, operei și teologiei autorului antiohian, astfel încât așezați în fața unei bibliografii hrisostomiene, extrem de complexe, pericolul de a „rata” ținta este aproape iminent. Constatarea aceasta este dublată și de realitatea că teologul antiohian este,

---

<sup>1</sup> *In Hoc Apostoli Dictum*, Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae (II Cor. 11, 1.), PG 51:301. Cf. Θεοδώρου Ν. ΖΗΣΗ, „Απόστολος Παύλος και Ιωάννης Χρυσόστομος”, în: *Kl*, XIV (1982), 2, p. 317: „Nimeni nu l-a iubit pe Hristos mai mult ca Pavel și nimeni nu l-a iubit pe Pavel mai mult ca Ioan Gură de Aur”.

fără îndoială, cel mai tradus Părinte al Bisericii atât în spațiul românesc<sup>2</sup>, cât și în cel occidental<sup>3</sup>.

Evident, dincolo de identificarea textului ediției critice și a traducerilor moderne (dacă acestea, bineînțeles, există), prima etapă a unui cercetător este să clarifice situația acelor studii contemporane care fac referire la obiectul său de cercetare, în cazul de față la relația dintre Apostolul Pavel și Ioan Gură de Aur, având drept fundament cele șapte omilii encomiastice.

<sup>2</sup> Pentru spațiul românesc, vezi traducerile operei hrisostomiane, precum și studiile aferente acestui autor patristic, în volumele: D. FECIORU, *Bibliografia traducerilor în românește din literatura patristică*, vol. 1, Fascicola 1: Epoca de la 1691 până la 1893, Institutul de Arte grafice „Bucovina”, București, 1937, pp. 9-13, 23, 25, 27-28, 37, 50-57, 61-66, 69-82; Daniel POPA, *Opera Sfântului Ioan Gură de Aur & Bibliographia of Saint John Chrysostom*, ediție bilingvă, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2002; Varlaam MERTICARIU, *Literatura patristică în teologia românească (I). Bibliografie*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, pp. 426-551; †Petroniu FLOREA, *Literatura patrologică românească în secolul XX*, volumul 1, Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2015, pp. 29-31, 126-133.

<sup>3</sup> Pentru literatura de specialitate, a se consulta următoarele lucrări: C. BAUR, *S. Jean Chrysostome et ses œuvres dans l'histoire littéraire*, Recueil de travaux publiés par les membres des conférences d'histoire et de philologie. 18 e Fascicule, Bureaux du Recueil, Louvain/Fontemoing, Paris, 1907; K. MUENSCHER, *Jahresbericht über die Fortschritte der Altertumswissenschaft*, Leipzig, 170 (1915), pp. 181-182; J. MAROUZEAU, *Dix années de bibliographie classique. Bibliographie critique et analytique de l'antiquité gréco-latine pour la période 1914-1924*, Collection de bibliographie classique publiée sous le patronage de l'Association Guillaume Budé, Société d'édition „Les belles lettres”, Paris, 1927; IDEM/ J. ERNST, *L'Année Philologique. Bibliographie critique et analytique de l'antiquité gréco-latine*, Les Belles Lettres, Paris, 1928 sq. (vezi și site-ul: <http://www.annee-philologique.com/>, 21 mai 2015); W. SCHNEEMELCHER ET ALII (ed.), *Bibliographia Patristica*, Internationale Patristische Bibliographie, Walter de Gruyter, Berlin, 1959 sq.; D.C. BURGER, *A Complete Bibliography of the Scholarship on the Life and Works of Saint John Chrysostom*, Evanston, 1964; G.D. DRAGAS, „Greek Orthodox studies on John Chrysostom during the 20<sup>th</sup> century” și „Perceptions of Chrysostom in contemporary Greek Orthodoxy”, în: M. WALLRAFF/ R. BRÄNDLE (ed.), *Chrysostombilder in 1600 Jahren: Facetten der Wirkungsgeschichte eines Kirchenvaters*, col. „Arbeiten zur Kirchengeschichte”, 105, Walter de Gruyter, Berlin-New York, 2008, pp. 373-409, 390-409; precum și site-ul: <http://www.cecs.acu.edu.au/chrysostombibliography.html> (1 mai 2015).

Astfel, din multitudinea studiilor tematice, dedicate arhiepiscopului de Constantinopol și relației cu Apostolul Pavel, trebuie să amintim contribuțiile lui A. Merzagora<sup>4</sup>, F. Fromm<sup>5</sup>, E. Hoffmann-Aleith<sup>6</sup>, B.H. Vandenberghe<sup>7</sup>, M. Costanza<sup>8</sup>, Melchiorre di S. Maria<sup>9</sup>, Michel Aubineau<sup>10</sup>, A. Piédagnel<sup>11</sup>, Adolf Martin Ritter<sup>12</sup>, Elisabeth A. Clark<sup>13</sup>, K.-H. Uthemann<sup>14</sup>, M.G.

<sup>4</sup> În ordine cronologică: „Giovanni Crisostomo commentatore di S. Paolo”, în: „*Didaskaleion*”. *Studi di letteratura e storia cristiana antica* n. s. 9, Società editrice internazionale, Editura Paola Ubaldi, Torino, 1931, pp. 1-73 (John Benjamins N. V., Amsterdam, <sup>2</sup>1969, pp. 1-73); „Giovanni Crisostomo commentatore di San Paolo: Osservazioni su l'esegesi filosofica (I)”, în: *Studi dedicati alla memoria di Paolo Ubaldi*, Pubblicazioni della Università Cattolica del Sacro Cuore 16, Serie quinta: scienze storiche, Società editrice „Vita e pensiero”, Milano, 1937, pp. 205-246; *S. Paolo nella prospettiva di S. Giovanni Crisostomo*, Rome, 1963.

<sup>5</sup> *Das Bild des verkörperten Christus beim hl. Paulus. Nach den Kommentaren des hl. Johannes Chrysostomus*, Rome, 1938.

<sup>6</sup> „Das Paulusverständnis des Johannes Chrysostomus”, în: *Zeitschrift für Neutestamentliche Wissenschaft*, XXXVIII (1939), pp. 181-188.

<sup>7</sup> „Chrisostome et Paul”, în: *La Vie Spirituelle*, LXXXVII (1952), pp. 161-174.

<sup>8</sup> „Waar predikte Sint Chrysostomus zijn vier en twintig homiliën als commentaar op Sint Paulus' brief aan de Ephesiërs?”, în: *StC*, XXVII (1952), pp. 145-154.

<sup>9</sup> „S. Paolo nella prospettiva di S. Giovanni Crisostomo”, în: *Studiorum Paulinorum Congressus internationalis catholicus 1961, simul Secundus Congressus internationalis catholicus de Re Biblica, completo XIX saeculo post S. Pauli in Urbem adventum*, col. „*Analecta Biblica*”, 17-18, Pontificio Istituto Biblicum, Roma, 1963, pp. 491-502.

<sup>10</sup> În ordine cronologică: „Une homélie ps.-chrysostomienne inédite In apostolum Paulum (BHG 1462s) dans le cod. Cantabr., Trinity Coll., B. 8.8”, în: *OCP*, XL (1974), 1, pp. 415-420; „Une homélie chrysostomienne présentée comme inédite. In s. Paulum (BHG 1460u, CPG 4885)”, în: *VigChr*, XXXVI (1982), pp. 164-168.

<sup>11</sup> „L'angoisse du Salut des Juifs dans l'âme de l'Apôtre Paul, d'après le *De Laudibus Pauli* de Jean Chrysostome”, în: *Studia Patristica*, XIII (1975), pp. 269-272.

<sup>12</sup> „John Chrysostome as an Interpreter of Pauline Social Ethics”, în: William S. BABCOCK (ed.), *Paul and the Legacies of Paul*, Southern Methodist University Press, Dallas, 1990, pp. 183-192.

<sup>13</sup> „Comment: Chrysostom and Pauline social ethics”, în: William S. BABCOCK (ed.), *Paul and the Legacies of Paul*, pp. 193-199.

<sup>14</sup> „Ein Enkomion zum Fest des hl. Paulus am 28. Dezember. Edition des Textes (CPG 4850) mit Einleitung”, în: A. SCHOORS/ P. VAN DEUN (ed.), *Philohistôr. Miscellanea in honorem Caroli Laga septuagenarii*, col. „*Orientali Lovaniensia Analecta*”, 60, Uitgeverij Peeters en Departement Oriëntalistiek, Leuven, 1994, pp. 103-134.